

KATEDRA EKOLÓGIE A ENVIRONMENTALISTIKY, FPV UKF V NITRE

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici	
Fakulta prírodných vied	
Tajovského 40, Banská Bystrica	
Došlo dňa:	- 8 -07- 2021
č. záznamu:	1579/21 počet listov:
č. spisu:	
pridelené:	SD

OPONENTSKÝ POSUDOK

NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Aktuálne vybraté problémy ohrozenia a ochrany biodiverzity v antropocéne

Autor: Ing. Juraj Švajda, PhD.

Posudzovaná habilitačná práca je tvorená úvodným textom v rozsahu 68 strán vrátane literatúry, v ktorom autor podrobne informuje o problematike ohrozenia a ochrany biodiverzity a predkladá teoreticko-metodické východiská výskumu biodiverzity aj v kontexte klimatickej zmeny a vplyvov človeka na ekosystémy. Napokon zdôrazňuje význam výskumu, vzdelávania a legislatívnej ochrany prírody. Autor práce ďalej pokračuje výberom 5 publikovaných článkov, ktoré potvrdzujú vedecký prínos autora aj v medzinárodnom kontexte. Treba uviesť, že všetky práce boli v recenzných konaniach, čím som vylúčil ich ďalšiu recenziu v rámci oponentského posudku. Štruktúra práce je logická a výber prác korektne zodpovedá doterajšej vedeckej práci habilitanta.

Autor sa dlhodobo venuje problematike ochrany prírody z mnohých aspektov s dôrazom na druhovú a územnú ochranu, ale aj dopadom aktivít človeka na ekosystémy. Prezentované výstupy ako aj celý rad publikovaných príspevkov autora sú podložené veľmi serióznym teoretickým a metodickým základom v problematike, ktorej sa autor intenzívne venuje aj v publikačnej činnosti a prenáša ju aj do pedagogických aktivít.

1. Aktuálnosť zvolenej témy

Aktuálnosť témy vidím predovšetkým v oblasti získavania nových a originálnych poznatkov o dopadoch socioekonomických aktivít a následných environmentálnych zmien na vývoj biotických zložiek v rôznych mierkových úrovniach. Predložená práca je svojim zameraním vysoko žiadúca a treba povedať, že tvorí významný vstup do komplexnej problematiky poznania procesov prebiehajúcich v prírodných a v poloprírodných ekosystémoch. Potreba výskumu zmien a poznania trendov ohrozenia znížovania biodiverzity predstavuje trvalý proces s meniacimi sa socio-ekonomickými podmienkami a faktormi, ktoré vyplývajú

z neústale sa meniacich nárokov na využívanie prírodných zdrojov a postupne aj s faktormi meniacej sa klímy. V tejto oblasti vidím vysokú aktuálnosť predloženej habilitačnej práce.

2. Splnenie cieľov habilitačnej práce

Autor prezentoval cieľ práce v rámci úvodnej textovej časti, kde poukázal na východiská výskumu biodiverzity a jeho významu v globálnej mierke. Ďalej predstavuje výber podstatných tém, ktoré determinujú výskum biodiverzity a ochrany prírody s dôrazom na význam hodnotenia ekosystémových služieb ako nástroja pre nový koncept manažmentu ochrany prírody. Zdôrazňuje význam fragmentácie krajiny a ekosystémov ako aj podstatný význam klimatickej zmeny na biodiverzitu. Silnou stránkou autora je najmä problematika manažmentu voľne žijúcich živočíchov v podmienkach chránených území v kontexte turizmu a jeho dopadov na prostredie. Významné výsledky dosiahol autor aj vo výskume vplyvu človeka formou turizmu na prírodné zdroje horských ekosystémov.

Deklarované ciele podporujú význam problematiky a poukávajú na systémový prístup autora vo vedeckej práci. V súlade s prezentovanými výsledkami a záverečným hodnotením považujem cieľ práce za splnený.

3. Zvolené metódy výskumu a spracovanie výsledkov

Metódy práce reflektujú komplexnosť a zložitosť na terénnych výskumoch založenej metodike a sledujú zámer autora, ktorým je prezentácia metód a doterajších výskumov viacerých modelových území na Slovensku v Poľsku a USA. Zvolené metodické postupy sú podrobne objasnené, vhodne interpretované a zdôvodnené pre ich využitie v prezentovaných typoch výskumov.

4. Hodnotenie výsledkov habilitačnej práce

Výsledky práce potvrdili, že autor preukázal vysokú vedeckú erudíciu a zručnosti tak v oblasti teoreticko-metodickej, ako aj v oblasti realizácie výskumu a následnej interpretácie výsledkov pri riešení danej problematiky. Jeho vedecká práca a následne aj publikovanie poznatkov sú založené na tímovej spolupráci, čo považujem za veľmi pozitívny prvok vo vedeckej práci. Habilitačná práca je v každom prípade významným prínosom a vhodne dopĺňa priestor veľkomierkových typov výskumov v podmienkach citlivých vysokohorských biotopov a ekosystémov. Pre ďalší rozvoj vedy sú cenné tak metodické postupy rozpracované na podmienky vybraných území, ako aj samotné poznatky, ktoré sú originálne a majú vysokú výpovednú hodnotu. Autor významne prispel aj k posilneniu metód komplexnosti výskumu

zmien ekosystémov zaťažovaných turizmom, čím sa zvýšila objektivita hodnotenia vplyvu aktivít človeka najmä v alpínskom prostredí.

5. Prínos habilitačnej práce pre rozvoj vedy a pre prax

Habilitačná práca má významný prínos, pre rozvoj metód základného výskumu vplyvov rozvíjajúceho sa turizmu vo vysokohorskom prostredí na biotické aj abiotické zložky prostredia. Prínosom sú najmä výsledky týkajúce sa prírodných disturbancií v rôznych typoch ekosystémov ako východisko pre návrhy manažmentových opatrení a plánovacie dokumenty. Predložené výsledky sú priamo aplikovateľné pri spracovaní manažmentu dotknutých ekosystémov či už z pohľadu ochrany prírody, lesníckej praxe, protipovodňových projektov a projektov EIA. Nemenej významné sú získané dáta a informácie pre budovanie informačných systémov vysokohorskej krajiny.

Otázky a pripomienky:

1. Ako by ste stručne zhodnotili stav súčasného manažmentu turizmu v podmienkach vysokohorských oblastí Slovenska s dôrazom na chránené územia, napr. národné parky?
2. Ako môže súčasný vývoj klímy determinovať vývoj horských a vysokohorských ekosystémov z pohľadu prírodných disturbancií?

Hodnotenie práce

Habilitačná práca Ing. Juraj Švajdu, PhD., predstavuje ucelený komplex publikovaných výstupov, ktoré svojím obsahom predstavujú významný prínos pre poznanie a ochranu biodiverzity horských a vysokohorských ekosystémov v kontexte environmentálnych zmien. Práca svojím zameraním spĺňa kritériá habilitačnej práce v študijnom odbore habilitačného a inauguračného konania „synekológia“. Prácu hodnotím veľmi pozitívne, odporúčam ju k obhajobe a zároveň navrhujem, aby po úspešnej obhajobe bol Ing. Juraj Švajdovi, PhD udelný vedecko-pedagogický titul docent v uvedenom odbore „synekológia“.

